

Előfizetési árak:
 helyben, vagy postán külföldre:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 — —
 Negyedévre . . . 2 — 50 —
 Egy órára . . . 1 — —
Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Főúter 1828. sz.) bormentve küldendő.

Előreteremtési helyben:
 Felföldi K. Lajos könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban. (Főúter 1828. sz. alatt.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:
 Négy hadósorú betű sorért 5 kr. Nagyból terjedelmű a többesbőri hirdetések a kiadóhivatalban. Főúter 1828. sz. alatt.)
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újsónapszám sora 50 kr.
 Nyitási díj minden hirdetésre 50 kr.
 Hirdetéseket felvételnek a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. Főúter 1828. sz. alatt.)
 Kéziratok nem adatként vissza.

Népgyűlés Debreczenben. FÖLHÍVÁS!

Tisztelt Polgártársak!
 Apáinktól öröklött magyar nemzeti liberalizmusunk szent ügyét veszély fenyegeti.
 A reakció fekete lovagjai az egész vonalon nyílt és alattomos harcra indítottak ellene, amidőn sorompóba léptek azért, hogy a magyar nemzeti állam consolidálását, a jogegyenlőség magasztos elveinek megvalósítását célzó s népünknek a liberális fejlődést biztosító törvényjavaslatoknak törvénynyé emelését megakadályozzák.

S eszközeik előkeresésében nem válogatósak.
 Nemcsak megtagadják, hogy ezen liberális egyházpolitikai törvényjavaslatok a magyar nemzet közvéleményének kifejezését képezik, — hanem kicsinyes taktikai eszközöknek minősítik azokat.
 Egmással ellenségekként igyekeznek szembeállítani e hazának keresztény és nem keresztény polgárait, sőt a házban létező különféle keresztény hitfelekezeteket is.

E jogosultságon és kellőleg el nem ítélhető támadás ellen nincs megfelelőbb alkotmányos védekezés, mintha a magyar nemzeti liberális közvélemény Kárpátoktól az Adriáig megnyilatkozik s nyilatkozásának súlyával elsepri azon mesterségesen szított reakcionális mozgalmat.

Debreczen sz. kir. város és Hajdúvármegyének szabad gondolkodású polgárai!

A liberalizmus szent nevében fölkerünk Titeket, hogy **Február hó 4-én, d. e. 11 órakor** Debreczen sz. kir. város házában vallásfelekezet és pártkülönbség nélkül minél nagyobb számban jelenjete meg.

Fejazzuk ki azon gyűlésen tiltakozásunkat a nemzeti létérdekeinket mélyen sértő azon sajnálatos támadás ellen; mondjuk ki határozatilag, hogy a betervezett egyházpolitikai javaslatoknak mi-

előbb törvényerőre emelését óhajtjuk, — s keressük meg ugyanezen gyűlésünkben a szomszédos törvényhatóságok lakosságát, hogy liberális gondolkodásuknak és óhajuknak hasonló módon ők is adjanak kifejezést.

Kérve-kérünk benneteket szeretett Polgártársak, hogy a szabadelvűség szent zászlaját porba tiportatni ne engedjétek! Hazafitni üdvözlettel
 Debreczen, 1894. évi jan. hó 27-én

Fráter Imre. Kertész János,
 a deb. szabadelvű párt elnöke. a deb. függetlenségi párt elnöke.

Temesvári és aradi népgyűlés.

Temesvár, jan. 28.
 A szabadelvű párt nagygyűlésén 2000-nél több ember volt jelen.

A szabadelvűek gyűlése, melyet Plausics Mátyas pártelnök vezetett, azzal kezdődött, hogy egy papnövelei tanárt a gyűlésterem elhagyására kényszerítették.

Gyika Imre ügyvéd volt az első szónok. Hangsúlyozta a temesvári polgárság szabadelvűségét. Bármily határtalan legyen tisztelőnk képviselőnkkel szemben — ugymond — bármily forró ragaszkodásunk személyéhez, (Felkiáltások: Abczug Szapáry! Nem kell!) — még forróbb ragaszkodásunk azon elvekhez, melyek megvalósításáért pártunk az egész országban küzd. Ezért kötelességünk meggyőződésünknek kifejezését adni.

Fololvassa a következő határozati javaslatot:

A temesvári szabadelvűpárt híven ragaszkodva azon elvekhez, melyek az országos szabadelvű pártnak is létalapját képezik, azon szilárd és semmi körülmények által meg nem ingatható nézetének és meggyőződésének ad a leg-határozottabban kifejezést, hogy Magyarország érdeke, hazánk összes intézményeinek szabadelvű irányban leendő fejlesztését parancsolólag követeli.

Ezen meggyőződéstől vezéreltetve, határozatilag kimondja, hogy: a kormány egyházpolitikai programját helyesli és azt egész terjedelmében magáévá teszi.

Különösen a kötelező polgári házasság behozatalára vonatkozó intézkedést, mint a szabadelvűség diadalát lelkesedéssel üdvözlöi és azt hiszi, hogy csupán

ezen intézmény életbeléptetése által lehet a különböző vallásfelekezetek között a valódi, a tartós békét helyreállítani, a mint ezt a nyugati, művelt államok példája is félreismertlenül bizonyítja.

Kijelenti a temesvári szabadelvűpárt továbbá, hogy azon kormányt, mely ezen nagyfontosságú reformot nemcsak elvileg hangoztatja, hanem azt életbe is akarja léptetni, teljes erejéből támogatja. Azon akadályok elhárítására vonatkozó-küzdésben, mely a kötelező polgári házasság törvényerőre emelésének kivívásában a kormányra vár, a temesvári szabadelvű párt magát a kormányval szolidarisnak vallja. És hangsúlyozza, hogy minden az alkotmány és törvényeink által megengedett módon és eszközökkel kész a kormányt, a legmesszebb menő támogatásában részesíteni.

Sajnálattal jelenti ki végre a temesvári szabadelvű párt, hogy városunk nagyérdemű képviselőjének, gróf Szapáry Gyulának az országos szabadelvű pártból történt kilépése alkalmából a párt elnökehez, Podmaniczky Frigyes báróhoz intézett levélben kifejtett indokait magáévá nem teheti. És daczára azon nagy veszteségnek, mely az országos szabadelvű pártot gróf Szapáry Gyula kilépése által érte: nem aggódik a reform sorsa miatt, mert a szabadelvű eszmék erejébe vetett bizalommal azt hiszi, amit 1893. évi február 9-én gróf Szapáry Gyula, mint Temesvár szabad kir. város megválasztott képviselője városunk falai között mondott, hogy: »a szabadelvű párt egy-ésége*» lesz a szikla, — melyen — bármily magasra emelkedjenek is a hullámok — az ellenzék törekvése hajótörést fog szenvedni.«

A határozati javaslatot elfogadásra ajánlja.

Németh József püspök szólni akar, de a választók folytonos eljenzése és ellál! kiáltása miatt percekig nem jutott szóhoz. Mikor végre nagy nehezen helyre állt a csend, kijelenti, hogy Szapáry Temesvárt sohasem ígerte választóinak a polgári házasság támogatását, tehát most azt lelkiismeretébe ütköztök

* Na, most furcsa képet nyújt ez az »egység.« Szerk.

tartja és a szabadelvűpártból kilép. (Abczug Szapáry.)
 Egy hang: Ezt Szapáry soha sem állította!

Németh püspök: Ezért választói nem jellehetik ki sajnálatukat, mert ebben van egy kis bizalmatlanság.

— Hogyne volna! Persze hogy bizalmatlanság! kiáltják bele a szónok beszédébe. Legalább kellett volna várni, míg Szapáry ígéréte szerint kifejté választói előtt azon indokokat, melyek eljárásában vezetik Kiáltások: »Nem vagyunk kíváncsiak! Nem, mint pap beszél, hanem mint polgár és választó, a ki egyaránt keblére szorítja a polgártársakat. A polgári házasságot nagyon veszélyesnek tartja hitere és egyházára. (Eláll!). A püspöki konferenciának határozatával egybehangozó indítványt terjeszt elő.

— Nem katolikus gyűlés ez, hanem szabadelvű pártgyűlés! kiáltják sokan közbe.

A polgári házasságot elítéli, mert az a különböző hitű állampolgárok nyugalmát kizárja. Sohasem nyugszik bele, hogy az állam belevonja joghatóságába az egyházi joghatóságba tartozó házassági intézményt. A polgári házasság törvénybe iktatása ellen törvényes uton mindent el fognak követni, de ha törvénygyé válik is, megmásítása végett folytatni fogják a küzdelmet.

Kolbach gyárkúlvárosi főrabbi beszélt ezután röviden s a Gyika által ajánlott határozati javaslat elfogadását ajánlotta.

A gyűlés a határozati javaslatot el is fogadta.

Az ülés végén a szétoszló közönség közt pamfletet osztottak ki, mely a Kossuthnóta dallamára szedett gyűversekben örökíti meg a szabadelvű irány embereit.

Arad, jan. 28.

Arad város választó polgársága a Fehér kereszt nagy termében gyűlésezett. Ott voltak: Boros Beni, Barabás Béla, Bogdán Virgil, Vársárhelyi László képviselők is, és a bírói, tanári s tisztviselői kar számos tagja.

Institorisz Kálmán városi főjegyző nyitja meg az ülést és elnököl Haas Sándor, jegyző-kül Péterfy Antal Kristyórn János ajánlja.

Haas Sándor üdvözlő beszéde után felszólt:

Varjassy Árpád az egyházpolitikai törvényjavaslatok liberális oldalát esetelve beszédében és a következő hat. javaslatot ajánlotta elfogadásra:

Arad választó polgárai, akik ma saját kezdeményezésükből s saját szabad elhatározásukból felekezeti és pártkülönbség nélkül gyűltek össze, — kijelentik, hogy a liberalizmusnak rendithetlen és

A „DEBRECZEN“ TÁRCZÁJA.

FEKETE FELHŐK.

*Fekete felhők fent az égen:
 Az Ur ráncsolja homlokát;
 Keze vonaglik ostorán;
 Megunta nézni már talán
 Az embert, ezt a föld porát.*

*Már anyji szívet olvasott meg
 Törvénynek nem engedőt;
 Már anyji bűn halmozva fel,
 Egy új özön sem mossa el,
 S haragja mindig gerjedőbb.*

*Kibontja villám ostorát,
 Zúgatja egy kis ház felett,
 Hol, dől virághint, egy anya,
 S egy épen most szállt lómbaja,
 Egymás kebelén fekszenek.*

*A nő egy bus, szegény halandó,
 Esendő, bűnös, de — anya!
 S mellette a kis dadogó,
 Oly szűz, tiszta mint a hó,
 Akár az Ur egy angyala.*

*Egyet suhint most . . . és a háznak
 Mindjárt nem lelmi csak nyomát
 De im: meglátva azokat,
 Haragja menten meglóhad,
 És visszarántja ostorát.*

*Komor borja homlokának
 Nyájas derűnek engedett;
 Sívárványt kezd feltetszeni,
 S örök szerelme jeli,
 Szép fényes felhők lengenek.*

Igmándy Miklós.

Egy diófa tragoediája.

— A »Debreczen« eredeti tárczája. —

Irtá és felolvasta a magyar irodalmi önképzőkör havi ülésén: **Király Péter.**

Mikor az embernek a világon semmi de semmi dolga nincsen, hát belelelegyedik a más privát ügyeibe s a nélkül, hogy ezáltal magának valami hasznot szerezne, másoknak kellemetlenséget okoz. E tekintetben legsúlyosabb vád illeti a költőket, legkülönösebben a fűzfapoétákat, mert ez utóbbiak nemcsak azoknak okoznak kellemetlenséget, a kikkel műremeikeikben bajoskodnak, hanem háborút izenek az egész társadalomnak, éktelen rimeikkel és nyakatekert viczeikkel verik arcul a jóízűt, és ők olyan haszontalan emberek, hogy eltűrik az ócsárlást, a leabczugolást, nem bánják ők akár hogy becsmerli és szidja őket a világ, előltűk csak egy csel lebeg, az t. i. hogy foglalkozzanak velők az emberek, az nékik egyre megy, akár magasztalják, akár lepirongatják őket, mert szerintök a csel szentesíti az eszközöket.

Az én czélom tisztelt hallgatóm ez alkalommal is százezerszerre nemesebb! Én egy szerény históriát beszélek el Önöknek, egy diófa alatti jelenetről és ennek nagyhorderejű következményeiről emlékezem meg. Röviden akarok elbánni a dologgal, hogy szives türelmökkel vissza ne eljék . . . Nos! képzeljük magunk elé tehát a fentemlített diófát, hallgassuk és nézzük, mi történik alatta. Szavakat hallunk a diófa alatt, szavakat, melyek itt következnek:

Hahó! betyár gazember, kötni való! torokodon forrott a gaszág! ettől meg kell hogy fuladj és én meg is mutatom, hogy megfuladsz s aztán punktum!

Felmegyek a fára, galléron csiplek, felviszlek a fának a legeslegtetőjére s onnan ugy lehajlítok a földre, hogy rögtön kitérik a nyakad és szörnyet halsz s aztán punktum! Azután áthalajtom a holttestedet a szomszéd-uram kertjébe, hogy ott akadjanak reád s fogják ő rea, hogy agyonvert és akasszák fel miattad, ugy is sok barátját elszántolt már a kertemből a sehoonai czenkje, legalább ha felakasztják, nem szant többet, hanem megfér a bőrében, eltemetjük, elfelejjük s punktum. Legalább így kevesebb lesz a világon egy zsu-gorival, egy birtokhehes, házártság természetű szomszédal s nyugodtabban élhetek a világon, nem kell minden lépten-nyomon ti miattatok kárhoznom el, nem kell a szomszédurammal veszekedni, verekedni tovább, tavasszal ha szántok, nyáron ha aratok, őszszel ha legeltetek, telen ha földet kövérték s akarva nem akarva, ha itt véle őszszetalakozom. Azt a ravasz kinézésű sunyi embert különben is epém-ből utálom, még elegebb-utóbb párbajt kellene vívnom vele s aztán még esetleg államfogházba is kerülhetnék miatta, a mi nagy szégyen és gyalázat lenne reám is, a családomra is. Hahó drágálatos szomszéduram! »Nem ugy verik a cigányt!« Ez nagyon kényelmes módja lenne ám annak, hogy egymásután elhedegüljék, — csakhogy ész van ám itt az én fejembe, nem kapcsolatál! s a miről vigyélmed nem is al-módiok, olyan hurkot vetek a nyakára, hogy ha ezer lelke volna is, megnyekkenne kend tőle! Most pedig ezt a tolvaj gazembert ledobom a fáról s ha ledobom, okvetetlenül le is fog esni s ha leesett, okvetetlenül kitérik a nyaka, mely-lyel idáig olyan harpia módon nyelte a diót — ha kitérik a nyaka — meghal! ha meghal, áthalajtom a kend kertjébe, kolnap ott találják halva! s akkor rafogják kendre, hogy gyilkos! aztán felakasztják kendet, aztán a szél

összeveri a kend bokáját s aztán punktum! Dictum factum!

Készen vagyok a tervvel e szerint tehát. Előre! Hohó! de hol is kezdem csak?

Legelőször is felakasztom a szomszédomat! Ohó, micsoda szórakozottság ez? hiszen nem ott kezdődnek ma a heccsz! hanem elő-ször — hát no igen! hát először felmászom a fára!

Igy tűnődött Benkő Estván uram egy éj-féli órában alatta a kertjében ékeskedő diófának, melyen temérdek volt a termés, de nem csak sok termés, hanem egy átkozott teremtes is volt ám rajta, egy sibeder, a ki Benkő uram álmos természetét akarván felhasználni, egy nagy mennykő zsákkal felment a nevezett diófára s eszeveszett gyorsasággal pusztította le-fel a jóízű termést. Hanem a kópé ez alkalommal megjárta. Igaz ugyan, hogy rendes körülmények között Benkő barátunk ilyen késő éjszaka már olyan mélyen szokott aludni, mint a bunda, hanem ez alkalommal nem követte a rendes szokást s estétől egész éjfélig a vendég-lőben töltötte páratlan jó kedvvel az időt, most pedig, hogy hazajött, lesétált a kertbe és a miről fogalma sem volt idáig, a véletlen egy durva kellemetlenséggel traktálta meg, mert ime hörhorgas tolvajt talált a diófán. Sok ideig tűnődött magában, mi megállapította a tolvaj ellen való föllépésnek minden módozatát, aztán példátlan vakmerőséggel elhatározta tudatni a tolvajjal, hogy ő a tulajdonos, itt van a fa alatt (mert tessenek elhinni kérem, hogy a buzgó garázdalkodás annyira igénybe vette azt a mélyen tisztelt diótolvajt, hogy a veszély közeledtére még csak a fölebotját sem mozdította) részint ezen okból, részint a bosszúságának miatta. Benkő uram nem volt képes más eszközöz folyamadni, mint hogy egy két-ökölnyi nagyságu göröngyöt fölkapott a föld-

eltántoríthatlan hívei és azért a törvényhozás előtt fekvő valláspolitikai törvényjavaslatok alapelveit felléptenül magukévá teszik.

Arad választó polgárai felirat alakjában kérik az országgyűlési képviselőházat, hogy a szab delvű valláspolitikai megvalósításában rejlő és a nemzet egységének biztosítására az állam hatalmi főlényének emelésére vezető magasztos cél érdekében a tárgyalás alatt levő valláspolitikai javaslatot minél előbb törvényként megszavazni méltóztassék.

A választó polgárság Atzél Péter aradi országgyűlési képviselőnek 1892. február 13-án, választói előtt tett ünnepélyes nyilatkozatában biztosítékot látván annak, hogy a város képviselője a polgárság itt kifejezett elveit valjára, ezen határozatokat tudomására hozza. Egyben felkéri, hogy a választók gyűlésének feliratát a képviselőházhoz benyújtani kegyeskedjék.

A választópolgárok gyűlése a sajtó útján felhívja az ország városainak szabad gondolkozású polgárságát, hogy a liberális szellem győzelmére szavat hasonlóan felemelje és a valláspolitikai javaslatok érdekében állást foglaljon.

Illes László szólalt fel még s azután a gyűlés a javaslatot elfogadta s annak kivételével az előkészítő tizes bizottságot bízta meg.

A klerikális agitációnak egyik legkedveltebb fegyvere, az egyházpólitikai mozgalomba belevonni a felség személyét. Most szelvényben azt híresztelik, hogy ő felsége, ha az egyházpólitikai javaslatok betervezésére előleges beleegyezését meg is adta, mégis ezeknek kedvező sorsa nem fekszik a szívében és hogy ő felségének ez az érzelme volna az oka annak a feltűnő közömbösségnek, amelylyel a király a kormánytal szemben állítólag viselkedik. A javaslatokat illetőleg sem ok, sem szükség nincs arra, hogy a felség tekintélyének latba vetése a mérleget a javukra billentsen. Ellenkezőleg a viszonyok újabb alakulatai a javaslatok számára a törvényhozáshoz előírt többséget biztosítanak s a reformnak a reverzálitákon kívül más elvi ellensége nincs is. De az sem áll, hogy ő felsége a kormány iránt való közömbös viselkedéssel akarná a javaslatok ellenségeit buzdítani; azok a jelentékeny, sok tekintetben becses engedelmények, amelyek az udvartartás, a fővárosi kaszárnyák és egyéb kérdésekben éppen legújabbban olyan gyors egymásutánban következtek be, ennek is ellenkezőjét bizonyítják és azt, hogy ő felsége a kormány állását erősítvén, maguknak a javaslatoknak is a jövőjét biztosítani óhajja.

BELFÖLD.

A polgári házasság a képviselőházban. A kötelező polgári házasságról szóló törvényjavaslat tárgyában, az igazságügyi bizottság jelentését február hó 5-én fog-

ról, s teljes testi erejével kukkot hajított véle a göröngy pedig teljes durvasággal olyan formán ütötte hátra az igen-igen tisztelt diócsiszárt, hogy szinte leszedült a faról!

»Egyet se moccsanj!« — rivall fel alulról Benkő bácsi — mert rögtön lelélek... menthetetlenül, lelélek mint egy mókust! érted! meg ne moccsanj, mert rögtön halálra vagy — likkonn teremtettem gazembere... mindjárt adok én neked diót — hanem aztán ezt törd meg, ha jó fogad van! — Hat mit gondolsz, te betyár akadna-e halandó ezen a világon, a ki ezt neked elűrtje, hogy te itt lopod a diót hiszen ez zsványosság, rablás, akasszon fel az aradi hóher! — Egyet se merj moccsanj, mert ugy összeszidnak, hogy rögtön letörök alattad az ág! Ha olyan nyomorult voltál, hogy tolvajságra adtad a fejedet, most meg ne mozdulj, mert rögtön lelélek, mint egy füles bagolyt s aztán punctum!

Ily szavakkal fenyegetőzik Benkő barátunk teljes potenciájával és méltósággal a fan szimatoló tolvaj felé nyújtogatván a nála levő tölglyfabotot, el akarván bitetni véle, hogy az puská s elűl, mihelyt ő akarja és a tolvaj borzadva hallgatta a vérfagyasztó fenyegetőzést, a zsák egy vastag kihajló ágra volt kötve valamely erős spargával, teli szedett már dióval. Benkő bácsinak éppen a feje fölött csúngott a nagy zsák, hanem ő meg mindig csak fenyegetőzött s szidta a tolvajt tehetetlen dühvel a fa alatt!

Nem volt bátorsága a fara felmászni. Nem bizony! attól tartott, hogy ő talál előbb lelesni, mint a tolvaj. Hanem a botját azt már célhoz emelte vagy ötvenszer, megcélozta előbb a fejet s így kiáltott fel: »ha most sütnem el ezt a puskát: az agyvelőd loocsanná szelylel!« azután megcélozta a szerencsétlen tolvajnak a mellét s még fenyegetőbb hangon folytatta: ha most lönek, a tüdődet szagatnam pozdorjává — ha most... a jobb szemed pottyanna le a faról... ha most... akkor az

ja bemutatni a háznak. A javaslat fölötti vita azonban csak február hó 12-ére várható, mert lebr. 6-án berekeszik a mostani ülészatot s az alakulási teendők mintegy három-négy napot vesznek igénybe, s így aj javaslat csak a harmadik ülészakban lesz tárgyalható.

Krieghammer báró Budapestén

A közös hadügyminiszter, Krieghammer Ödön báró szombaton este a fővárosba érkezett s vasárnap délelőtt egy órai magán kihallgatáson volt a királynál. A hadügyminiszter a királyi kihallgatás után, hosszabb ideig tanácskozott Wekerle miniszterelnökkel és Hieronymi belügyminiszterrel, hír szerint a kaszárnyák megváltása tárgyában. A miniszter ma tér vissza Bécsbe.

KÜLFÖLD.

Vaillant kivégzése. Páris, jan. 29. Vaillantot holnap kivégzik.

A miniszter-pőr vége. Belgrad jan. 29. A hivatalos Srbske Novine a következő királyi ukázt teszi közzé: »Mi I. Sándor ama jogunkkal élve, mely bennünket az alkotmány 40-dik cikke értelmében megillet, avakumovics Jovan, Bogicevics Antonie tábornok, Stojanovics Bimitre, Alkovicz Costa, Ribarac Stoján, Velieskovics Zsvojin, Gwozdics Sveztozár, Gyorgyevics Jovan és Kundovics Jovan uraknak, volt misztereknek megkegyelmezzünk, mindazon tetteket illetőleg, melyek miatt a skupstina 1893. évi augusztus 4. (16)-diki határozatával vad alá helyeztetek. Ez ügyben ezennel minden további állambírósi eljárás beszüntetését elrendeljük. Ezen ukázunk végrehajtásával igazságügyminiszterünk bizzuk meg. Belgrad 1884. január 16. (28) an Sándor s. k. Ellenjegyezte Gyorgyevics Andra s. k. igazságügyminiszter.

Emlékezés Silye Gáborra.

Távol áll tőlem Silye történelmi letrajzát festeni. Mi volt Silye műve, tette, honszerete, eléggé fel mutatja havitörvénytéki itele- te, mely megjelent a Pesti Napló 1851. 476-iki számában okt. 9-én. Eliteltetés napja október 7-ik napja, szölet 10 évre — nem 18-ra mint a lapokban volt említve — vagyonvesztésre vas nélkül. Azon napon 38 derék hazánkiai itéltettek határa, de varfogságra kegyelmez- tettek. E 38 számból tudtommal még el Osztr- rovszki József kuriai bíró, tehát még egy.

Ijű kora óta ismertem, meg debreczeni diák korából, de mint nálam páréval fiatalabb diákok. A sors évek multán Ómüezben hozott össze bennünket, a hol börtön laktársam volt, sőt még Josefstadban is, a hova Ómüezből 1352-ben mi polgári egyének elszállítottunk. Fogoly életéből hozok közre némileg feltűnő tárgyakat, munkálkodást — szép tehet- ség volt olasz, francia, német nyelvekben terjedelmes, jártassággal bírva, Montesquieu, Machiavelli műveiből dolgoztatott, hihetetlen gyorsasággal megtanulván az angol nyelvet, ebből fordítgatott magyarra. — Nagy hasz- nat vette ennek, mikor kiszabadulása után a Köztelek titkára lett, a gazdasági egyesület angol levelezéseit ő vitte és angolból fordította az angol bérrendszert. — Nem említve latin nyelvbeli tudását, még a hellen nyelvben is, mi világi embereknek ritkaság, feltűnő jártas- sággal bírt. Jeles érzékkel bírt a zenéhez is,

orodban zuznám agyon a közfalat, és így to- vább, addig lövöldözve képzelt puskájával a tolvajt, hogy — ha csakugyan mindig lőtt volna és mindig talált volna — annak a szeren- csetlen tolvajnak a bőre már rostannak is rossz lett volna.

Node hiszen egyszer mindennek vége szo- kott lenni és így ez az állapot sem tarthatott örökké.

Aztán meg a tolvaj is szörnyen meguntá már a folytonos szekirozást. A nélkül tehát, hogy gondolkozott volna: egymásután feltalta magát s elővette a bicáját s eltavagta véle a spargát — melylyel a dióval terhelt zsák az ághoz volt kötve — és az istentelen zsák pedig Benkő bácsinak éppen a feje bujjára zsup- pant!

Az öreg bácsi aztán nem lövöldözött to- vább, hanem összeroskadt — meg csak azt sem mondta hogy jajja, a tolvaj pedig kényelme- sen leszállott a faról s fölvetta a zsákot és el- inált onnan teljes diadalal.

Benkő bácsit pedig ott létek másnap a fa alatt lebukkozva.

Egy hétig lett súlyos beteg ez után a ko- média után a szegény öreg.

Hanem aztán, mihelyt annyira gyögült rögtön ügyvédet fogadott s beperelte a szom- szédját diólopás miatt.

»Hiszen — mint ő maga mondta — akár ezerszer megesküdtem az előistenre, hogy az a rafinorozott tolvaj, akit a diófan találtam s a ki olyan csulfa lett, senki más nem volt, mint a szomszéduram te, s mivel ez neki szent meggyőződése volt, perelt... a végkimerü- lésig.

Hanem a szerencse most ám nem is hagyta cserbe. A per egymásután végbement... csupán hat esztendőig tartott! és Benkő bácsinak teljes diadalalal végződött.

Ez a diadal azonban — mint napjaink- ban rendszeren — nem az igazság diadalá volt mert biz a pörül járt szomszédra ártatlanul

hegedűn és flótáján olykor-olykor édes bus hangokat zenge. — Újság szerkesztési ügyes- séggel is bírt, írói képességet még a 48 előti időből kimutatta Pozsonyban az Orosz J. hírlapja szerkesztésével, mely írói képessége még a börtön ridég falai között is fellángolt. »Ka- tivári hírlapot« szerkesztett fogolytársai üdi- tésére. Nem kell gondolni, hogy ebben politikai nézetek lettek volna, hanem holmi apró börtön állapotok kedélye rajzolása.

Költői tehetségét, elméleti bizonyítják fogsága alatt írt néhány élezes börtönadala. Örök emléke leend nevének, H.-Böször- ményben a díszes emeletes reformált gimna- ziumi épület, melyet az általa készített ál- lamkölcson 60 ezer forintból építtetett, és ugyanazon összegből alapított takarékpénz- tár 50 ezer frttal.

Politikai bokros foglatosságai mellett az irodalmat sem mellőzte. Megjelent művei: 1. Szózat a Hajdukerület ügyében, sok fontos történelmi adatokkal a Hajdukat illető- leg. Pozsony 1847.

2. Szózat a királyi városok rendezésé- hez. Pozsony 1847.

3. Szabályrendelet a hajduvárosok, mint helyhatóságok részére közigazgatási és tör- vénykezési tekintetben. Debreczen 1853.

4. Vélemény a böszörményi hajdu birto- kosok sérelmei orvoslása tárgyában. Mely nagy- szerű mű szinte három évi buvárkodás és faradozás gyümölcse. Debreczen 1864.

Nagyszerű volt főkapitányvá választása 1861. jan. 9-én, a mikor ugyanazon órában 10,960 hajdu egyhangulag kiáltotta ki foka- pitányvá február 25-én foglalta el székét Bő- szörményben, ősi szokás szerint isten szabad ege alatt az ünnepélyes esküt letette.

Mint működött hivatalában, tudva van, ismeretes általában — erről írnom felesleges volna.

Hogy ősi Bocskay hajdu ivadék volt, erőfő tesztek még említést.

Silye Gábor főkapitány dédapja Silye hős sirhalma kegyelet tárgya a szabadhajdu népek: »Silye temetése.«

A kegyelet helye Hadház hajdu város keleti oldalán elterülő nagyerdőben Hadház és Sámson közt Fülöp cserére vezető egyik mellék útszélen van. »Silye temetése« név alatt ismeretes. E dombocsa minden tavasz- szal zöld és száraz galyakkal egy a legidősb hadházi lakosok mi nt a fiatal nemzedék által megújítatik. A sir mellett egy nagy tölglya volt melyről a történeti hagyomány szerint Silya hős hajdu kapitánya, némely adat szeri- ni csapatezer a tatár vezért lécette, mire a tatárok a hős Silyét azon helyen összevaga- datták, meg maradt vitézei azon helyen te- mettek el. Ez esemény 1677 körül tehető, Silye halála azon időben történt. — Tiszte- letes Bartha Mihály ez előtt 30 évvel ilyen- forma nyilatkozatot hallott az akkori öregek- től. Mások szerint, je esil Hadházi József tisz- tiügyesünk atyjától úgy értesült, hogy a hős hadházi tanító volt s a faról tatárok által lö- vetett le. Idős emberektől hallottam, hogy Sil- ye halála az akkori időben történt, midőn Bar- ta Gergely városgazda a város ládáját ok- manyokkal együtt az erdőbe kivitte a tatárok dúlása elől. Ezen esetről levélárunkban van- nek jegyzetek s ott csele-dje által kirabolta- ván, az érdekes okmányokkal együtt megé- gettetett.

huzták reá a vizes lepedőt. De mivel a Benkő bácsinak ügyvedje jobb kapacitás volt, mint a szomszédjae — hát ezen okból aztán asze- rencsétlen szomszéd bűnösnek itéltetett és két esztendőig tartó börtönre kísértelett.

Azt úgy hiszem említeni is fölösleges, hogy a döntő ítélet meghozatala előtt mindkét peres felet annak rendje szerint megpompolta a per, illetve az ügyvéd! No de hiszen ez csak olyan mellekes dolog, elég az hozzá, hogy Benkő barátunk leit a győztes — örvendett is kimondhatatlanul, madarat lehetett volna véle fogatni, a szomszédján végre valahára alapo- san elhedegethetett!

De ez még nem volt elég. Azt a nagy boldogságot, mely az ő lelkét eltöltötte, érez- tetni akarta az Istennel és az emberekkel egy- aránt... Legeelőször is az istennel kívánt lequitolni, — és mit tett? — Kivágatta azt a nagy menyűkő diófát és elegans ülőpadokat csináltatott bolőle a saját költségén, s odapre- zentelte az ekleziának, hogy butorozzák bé egész újonnan a templomot.

Másodszor pedig az emberekkel lequi- tolni, és mit tett? Rendszerint egy hatalmas dártdót s ugy megpompoltatta az egész közsé- get, hogy az embereknek egy hétig csúngott a fejk a mámortól, két hétig volt kérelhetetlen szekirozók a katzenjammer, s három teljes hétig csak ugy bugdásolnak az utcán össze- visszsa, mintha mindenkinek nyögöt kötöttek volna a lábára! — Ez volt aztán takaros ál- lapot!

Nem is kesett sokáig Benkő bácsinak a példás vendégszeretetéért az elmaradhatatlan hála! — Mert bizony a legközelebbi alkalom- mal fölléptek — képviselőjelöltnek!

Ennek az öröme újból megkezdődött a »jó viág«, a mely aztán egész a követválasztás napjáig tartott... mely napon (remélem senki- sem kételkedik benne, hogy) Benkő bará- tunk óriási többséggel meg lön — buktatva!

Ez adatot kaptam Szabó Zsigmond ur- tól, Hadház városi törvénytéki tanácsostól 1869. okt. 24-én. E tisztes férfiugy tudom, — még most is életben van Hadházban.

Szabó János hadházi fi, szentesi ref. leánytanító, kit közlő is jól ismert, Szabó Zsigmond fiának egy 1861ben kelt levele e tárgyról ezeket írja: »Silye kapitány neve emlékezetbe hozta egy a Fülöp cserjére veze- tett utszélen a Silye temetését, melyre én is gyermek koromban vettem egy zöld, vagy száraz fagyaltat. Ez a dédapja lehetett a tatár járás kor a mostaninak. Van-e még em léke? tudod é te a történetet? Meg a kapitány ur is emelhet emléket ő apja maradványának az agg tölglya mellett, ha még van.«

Minden szobornál nagyszerűbb, mara- dandóbb a nép kegyelme, mely a szívekben van, firől-fira, nemzedékről nemzedékre száll.

Ijű kori barátom, köszönetvéseinkben börtönlaktársam! hazafias sok küzdelmeid után elgyengülve hunyván el, de hazánk szent földében nyugszol. porhádsz, melyet hérvél szeretettel! Börtönlaktársaid közül még élünk K. Tóth Mihály és közlő.

Álmod legyen szelid békeporaidon.

Kisujszállítás, jan. 26.

Keszi Hajdu Lajos.

Határidő-naptár.

Találkozó szerdán és szombaton d. u. a Gönczy- egyetemen Otthonában.

Sétahangverseny a Margit-fürdőben minden vasárnap d. u.

Színházi előadások kezdete este 7 órakor.

Jan. 31. Hajtó-vadászat a bányi erdőben.

Febr. 1. Üzletvezetési hivatalnokok bálja az egyetem javára, »Bika« táncztermében.

Febr. 3. A kőmives ifjúság tánczvigalma a Margit-fürdőben.

Febr. 3. A debreczeni nőegylet karton-bálja.

Febr. 3. Az iparos ifjak önképző együletének tánczvigalma.

Febr. 4. Népgyűlés az egyházpólitikai reformok ügyében.

Febr. 4. A kovács és kerékgyártó ifjúság bálja a Margit-fürdőben.

Febr. 10. Esküdtészeki tárgyalás. (Veres Lászlóné Vértési Gyula és L. Hornyák Viktor ellen.)

Febr. 10. Evang. fillér-egylet thea-estélye a »Korona«-táncztermében.

Febr. 3. Zong János felolvasása az ev. ref. egy- ház tanácstermében.

Febr. 10. Szűts Mihály felolvasása a gazdasági akadémiában. Este 5 ó.

Febr. 10. Tánczvigalom az egyetem javára a Margit-fürdőben.

Febr. 11. A fodrász és borbély-segédék tánczvi- galma az egyetem javára.

Febr. 17. Esküdtészeki tárgyalás. (Csurka János és Mannó Kálmán Papp László ellen.)

Febr. 17. A zsidó ifjúság iskolabálja a »Bika«- táncztermében.

Febr. 23. Hangverseny a debreczeni egyetem és az Emke javára.

Febr. 24. A függetlenségi párt bálja a »Koro- ná«-ban.

Ujdonságok.

* **Kossuth állapota.** Basso doktor, Kossuth háziórvosa, táviratilag jelenti, hogy a kormányzó 7 nap óta elkezdte újból a félbe- hagyott testgyakorlást, a svéd-gymnasztikát s rendszeren aláveti magát a hát-massage-nak. Idegeinek izgatottsága enyhül. A vichy-i víz- zet használja s ereje gyorsan tér vissza. Nap- jában több órát dolgozik, tegnapielőtt husz perczet töltött az erkélyen, élvezve a szabad levegőt. Ruttkayné állapota nem javult. — Ruttkayné Kossuth Lujza 24-ikéről keelve, egy hosszú, nyolcz oldalos levelet intézett nő- véréhez, Ambrozovicsnéhoz. E levél szerint Kossuth Lajosnak már annyira helyreállott az egészsége, hogy nemcsak hogy fennjárhat, ha- nem 25-iken éjjel 11 óráig dolgozott és a mellett az egész éjjel nyugodtan töltötte. Kos- suth egészsége — a levél szerint — a kö- rülményekhez képest a lehető legjobb, az ét- vágya is jó.

* **Tartalékos tiszthelyettesek.** A bécsi katonai körökhöz közel álló »Fremdenbl- latte szerint, a hadügyminiszterium elrendelte, hogy az önkénteseket, akik sikerrel tették le a tiszti vizsgát, ezután ne tartalékos tisztek- ké, hanem csak tiszthelyettesekké nevezzék ki. Ezzel a tartalékos tisztek számát akarják jó- vőre csökkenteni, mert már eddig is annyi a tartalékos tiszti, aki önkéntesből lett azzá, — hogy háboru esetén is teljesen elegendő a számuk. A hadügyminiszter intézkedése állító- lag már a legközelebbi tiszti vizsgákra és ki- nevezésekre is vonatkozik. Ugy tervezik, hogy évről-évre körülbelül háromezáz tartalékos tiszte neveznének ki, amely szám megfelel a hadsereg kötelekéből minden évben kitépők számának. Ha ez a hír csakugyan megvaló- sul, ugy ez nem lesz egyéb, mint a hirhét 25-ik § kijátszása. S ép ezért hisszük, hogy a dologhoz a képviselőháznak is lesz hozzá- szólása.

* **A tanítók és a magyar nyelv** A közoktatásügyi miniszter 3812. szám alatt, a magyar nyelv tanításáról szóló 1879. évi XVIII. törvényczikk követelményeinek meg nem felelő tanítókkal és népiskolákkal szem- ben követendő eljárás dolgában, valamennyi törvényhatóság közigazgatási bizottságának a

következő rendeletet adta ki: tanításáról szóló 1879. évi XV. követelményeinek meg nem felelő és a népiskolákkal szemben kár- taryában mult évi szeptem- ber 43,760. szám alatt kibocsátott képesében s avégből, hogy a tanítását ellenőriztem és czéljainak megvalósítását biztosítsam, felhí- vó tási bizottságot, hogy minde- amikőn valamely neptanító al- előbb idézett, illetőleg a hivatal- tal 1885. évi május hónap 28- alatti kiadott körendelet alapjá- nek kell kimondania, aa érd- tartó, illetőleg iskolai főható, egyidejűleg tegyen hozzájár- tészekedése megbíralhatasa vé- gülön külön minden egyes ké- nézve, hogy képesítő oklevele- állítatott ki nem láttaozta- tanfelügyelő s mely időtől ke- lető e minőségében alkalmazá- ben továbbá, amikőn a közigá- az 1872. év előtti oklevelet ny- nyelv tanítására nem képes gé- géntanító alkalmazását látná, gyen a felől is jelentést, vajjon képes-e a segédtanítói állassa- selésére?

Budapesten, 1894. évi január 27.

* **Az élő-kép szerepe**

czeni egyetem és az Emke ja- hangverseny alkalmából nagy- is fognak bemutatni, melynek- vetkező helyek és urak lesz. Pünköszt királynő: Bos

Virág baldachint tartó leá- nyok: Bo

Paraszt menyecskék: Bo

Czigány leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

Paraszt leányok: Bo

